

2. Психолого-педагогічна підготовка майбутнього вчителя /М. Євтух //Вища педагогічна освіта: здобутки і перспективи її розвитку: Зб. наук. пр. – К., 1999.
3. Філософські та психолого-педагогічні проблеми формування естетичної культури майбутнього вчителя в умовах вищої школи /М.Б. Євтух, О.П. Сердюк //Наукові записки /Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2001. – Вип.40. – С.57-63. – (Сер.: Пед. науки).

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ЕСТЕТИЗАЦІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Шевченко Г.П. (Луганськ)

Проблема естетичного виховання студентської молоді особливо актуальна в наш час унаслідок визнання особливої значущості естетичного у визначенні ціннісних орієнтирів майбутнього спеціаліста, розвитку його емоційно-почуттєвої сфери, високого рівня людяності і творчості. Спостерігається невідповідність між значущістю естетичного виховання, його місцем у формуванні внутрішнього світу людини, її духовності і станом естетичного виховання у вищій школі, який має розвиватися і вдосконалюватися. Вивчення накопиченого досвіду естетичного виховання в історичному контексті у вищих навчальних закладах дасть змогу в нових умовах застосовувати позитивне та створювати нові концепції виховання студентської молоді.

Проблему естетичного виховання й естетичної освіти школярів досліджували С.Жупанін, М.Артеменко, І.Зязюн, Л.Коваль, Н.Миропольська, А.Щербо, Д.Джола, Г.Шевченко, В.Бутенко, А.Капська, Г.Тарасенко, О.Ростовський, Л.Масол, О.Дем'янчук та ін.

Естетичне виховання у вищій школі вивчали А.Алексюк, О.Рудницька, Г.Падалка, В.Дряпіка, А.Комарова, В.Кудін, Г.Кутузова, М.Лещенко, С.Мельничук, Т.Рейзенкінд, Б.Шляхов, О.Щолокова та ін.

Теоретичні основи естетичного виховання розробляли відомі російські естетики О.Буров, Ю.Борев, Л.Столович, М.Каган, А.Зись, Л.Печко, О.Торшилова, В.Разумний, М.Кіященко, М.Лейзеров та ін., педагоги і психологи – Д.Кабалевський, Б.Йєменський, Є.Квятковський, Б.Лихачов, Б.Юсов, В.Кузін, М.Верб та ін. Питання естетичного розвитку і виховання студентської молоді розробляли О.Лармін, Г.Петрова, У.Суна, В.Толстих та ін.

Принцип естетизації у вищій школі розглядаємо як принцип, що спрямований на виховання духовного піднесення, одухотвореності особистості майбутнього спеціаліста. Специфічність естетизації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах полягає у чіткій спрямованості формування у студентів естетичної картини або естетичного образу світу у всіх його проявах. „Естетична картина" в уявленні студентів як образ краси формується через відчуття естетики середовища, занурення в красу буття, яке є неповторним емоційним фоном збудження світлих почуттів радості, задоволення, душевного спокою і тепла, естетичної насолоди.

Специфіка естетичного виховання у вищій школі обумовлена зв'язком естетичного та професійного розвитку особистості студентської молоді, особливостями студентства як специфічної соціальної групи, сучасним станом соціокультурної, політичної та економічної ситуації в Україні, тенденціями розвитку вищої школи у напрямку виходу її у західноєвропейський простір.

Вирішальну роль у розв'язанні проблеми естетичного виховання у

вищих навчальних закладах відіграють такі чинники:

- рівень розвитку естетичної теорії як основи естетичного виховання;
- філософія вищої освіти, яка спрямована на формування духовного складу людини-майстра, майбутнього професіонала;
- духовні цінності українського суспільства, художньо-естетичні та історико-педагогічні традиції українського народу.

Фактори, що зумовлюють стан естетичного виховання у вищих навчальних закладах України на сучасному етапі:

- естетична освіта і естетична інформованість;
- інтерес до мистецтва і здатність його естетично сприймати та оцінювати з точки зору загальнолюдського і національного естетичного ідеалу;
- естетичне середовище,
- освітньо-культурне середовище;
- естетично-моральні основи культури спілкування;
- естетичне ставлення до праці;
- участь студентів у різних видах художньо-естетичної творчості;
- засоби масової інформації і особливості сучасного інформаційного простору, інформатизація освіти, підключення закладів освіти до Інтернет.

Необхідною умовою функціонування принципу естетизації є емоційгенність організації змісту та методів навчально-виховного процесу. Вона присутня на всіх його етапах – від установки до акту творчої діяльності. Провідними є такі складові естетизації навчально-виховного процесу, як естетичні аспекти змісту освіти, розгляд педагогічного процесу як засобу спілкування та твору мистецтва, образність мислення.

Виділимо сукупність основних естетичних компонентів, які лежать в основі здійснення естетизації у навчально-виховному процесі вищої школи:

- естетична спрямованість взаємодії викладача і студента, повне порозуміння і естетичні переживання під час діалогової форми спілкування; духовність і краса виховуються духовністю і красою;
- естетичний світ, загальна культура, інтелектуальність викладача і студента;
- естетичні аспекти змісту освіти, які потребують естетичного сприймання на аксіологічних та гедоністичних основах як естетичної цінності;
- краса педагогічної дії (І.Зязюн);
- педагогічний процес має риси художнього образу, твору мистецтва (Д.М.Каган);
- емоційна насиченість, витонченість, естетична виразність викладу матеріалу;
- культура думки і краса слова;
- мажорна, поетична тональність навчального процесу;
- образність мислення, постійне спілкування з мистецтвом як засобом пізнання і естетичних переживань [2, с.5].

Вибір і створення різноманітності форм естетичного виховання, – як традиційних, так й інноваційних, – у вищих навчальних закладах визначається творчим підходом педагогів вищої школи. На зміст, форми і методи естетичного виховання у вищих навчальних закладах України сучасного періоду впливає структура цінностей суспільства, соціальне самопочуття, морально-психологічний стан молоді, індивідуальні ціннісні переваги і ціннісні орієнтації, духовні потреби студентської молоді, вивчення естетичного досвіду

минулого, історико-культурних традицій естетичного виховання молоді, осмислення естетичних аспектів власної професійної діяльності.

Література

1. Шевченко Г.П., Джабер Х.М. Естетичне виховання у вищих навчальних закладах України у сучасний період. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2004. – 208 с.

ПРАВДА І ДОМИСЛИ ПРО “ІСТИННО ПРАВОСЛАВНИХ”

Пашенко В.О. (Полтава)

У процесі зміцнення позицій тоталітаризму в Радянському Союзі в другій половині 20-х років і застосуванням репресій як методу соціальної практики держави, формується розгалужений бюрократичний апарат, постає необхідність виправдати сенс існування останнього. Суспільство вразила “ярликова хвороба”, почалося “ідеологічне приборкання” народу.

У цей час більшість віруючих перебувала під загрозою репресій, безліч приходів припинили свою діяльність унаслідок провокаційних дій правоохоронних органів, масових утисків з боку держави щодо церковних організацій.

Із різноманітних течій у релігійному середовищі найбільший вплив мала РПЦ, стосунки якої з державною владою були складними. Тому патріарх Тихон і його прибічники шукали можливі шляхи для нормалізації стосунків із владою. На зустрічі у Донському монастирі, котру можна назвати неофіційним Собором єпископів, після деяких суперечок ієрархи визнали курс патріарха Тихона на підтримку радянської влади.

Наприкінці 1926 року РПЦ очолив обережний і розважливий митрополит Сергій (Старгородський). Його становище було хистким, бо керував церквою не за заповітом патріарха. Серед архієреїв посилюлися настрої про необхідність якнайшвидшого обрання патріарха. До того ж митрополит Сергій був ув’язнений, оскільки поставив свій підпис під відозвою про довіру митрополиту Кирилу, у якого закінчувався термін заслання.

Перебуваючи у в’язниці, а згодом на засланні, митрополит Сергій намагався через листування знайти контакти з урядом. У березні 1927 року він виходить на свободу і вступає в управління церквою. 29 липня 1927 року разом зі своїми прихильниками обнародував “Послання до пастирів та пастви”, більш відоме як “Декларація про відношення церкви до радянської держави”, де говорилося: “Ми, церковні діячі,... з нашим народом і нашим урядом... Нам потрібно не на словах, а справами довести, що вірними громадянами Радянського Союзу, лояльними до радянської влади, можуть бути не лише байдужі до православ’я люди, не тільки відступники від нього, але і найзапападливіші прибічники його, для яких воно дороге, як істина і життя, з усіма його догматами і відданістю...” [1].

Неоднозначно було сприйнято це віруючими. У кінці 1927 року кілька єпархій вийшло з підпорядкування Сергія. У РПЦ утворилося два напрямки: сергіївський і тихонівський. Єпископ Дамаскін (Цадрик), котрий був архієреєм у Чернігові, писав із заслання митрополиту про велику недовіру до нього з боку ієрархів, духовенства, віруючих та вчинений з його вини розкол [2].

Сергій, не бажаючи втрачати довір’я уряду, оголосив тихоновців “контрреволюціонерами”. Останні відмовились визнавати Сергія главою РПЦ, а